

Forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.) ved Norges teknisk-naturvitenskapelig universitet (NTNU)

Fastsatt av styret ved NTNU 23. januar 2012

Rektors kommentarer

Innledning

NTNUs nye ph.d.-forskrift tar utgangspunkt i UHRs “Veiledende retningslinjer for graden philosophiae doctor (ph.d.)”, anbefalt av UHRs styre 28. april 2011. Det er foretatt tilpasninger som reflekterer at ph.d.-utdanningen ved NTNU forvaltes av fakultetene. Endringer foreslått av den interne arbeidsgruppen ved NTNU i 2010 og kommentarer som kom inn i høringsrunden høsten 2011 er innarbeidet.

Kommentarene nedenfor knytter seg dels til de endringene som er foretatt i NTNUs eksisterende ph.d.-forskrift av 7. desember 2005, dels til UHRs veiledende retningslinjer og dels til aktuelle tolkningsspørsmål. Når det gjelder praktisering av regelverket i tiden frem til ny forskrift trer i kraft, har Rektor samlet kommentarene i avsnittet “Overgangsordninger” nedenfor.

Overgangsordninger

Forskriften gjøres gjeldende i sin helhet fra og med 1. august 2012. Bestemmelsene i § 15, som dreier seg om bedømmelseskomiteens arbeid og adgang til å foreta mindre omarbeiding av avhandlingen, gjøres imidlertid gjeldende for kandidater som leverer fra og med 1. april 2012. Dette betyr at både kandidaten, komiteen og de som behandler avhandlingen administrativt må gjøres kjent med regelendringene. Rektor vil sørge for å oppdatere “Veiledning om bedømmelse av norske doktorgrader” så snart som mulig. Vi viser for øvrig til kommentarene til § 15 nedenfor, spesielt tolkningen av “mindre omarbeiding”.

Blant de mest substansielle endringene i den nye forskriften er bortfallet av B-kravet for å bestå emner på doktorgradsnivå i opplæringsdelen (§ 8.1). Kravet om B eller bedre gjelder fortsatt for masteremner som inngår i opplæringsdelen (inntil 10 sp), men for doktorgradsemner (minst 20 sp) vil det nå være tilstrekkelig med bestått karakter, dvs. A–E eller “Bestått”. Det er praksis ved universitetet at regelendringer som virker til gunst for studentene/kandidatene gis tilbakevirkende kraft. Det betyr at kandidater som allerede er i ph.d.-utdanning skal nyte godt av dette. I praksis vil det innebære at kandidater som har bestått doktorgradsemner med svakere karakter enn B, ikke kan pålegges å gå opp til ny eksamen eller å erstatte emnet med et annet. Fakultetene må sørge for at instituttene, veilederne og ikke minst kandidatene selv blir informert om dette.

§ 1 Forskriftens virkeområde

En henvisning til forskrift om integrert ph.d.-utdanning (2005) er tatt med. Denne spesialforskriften vil bli oppdatert. Ph.d. forskriften gjelder i utgangspunktet for all ph.d.-utdanning ved NTNU, men enkelte unntak eller særbestemmelser er innført for kandidater fra forskerlinjen i medisin og tilsvarende studieordninger. Inntil videre må unntakene i ph.d.-forskriften (§§ 5.2 og 8.1) suppleres med utfyllende bestemmelser ved Det medisinske fakultet.

§ 2 Omfang, innhold og målsetting for ph.d.-utdanningen

1. ledd: Målet for ph.d.-utdanningen er noe forsterket i forhold til UHRs retningslinjer, nemlig å kvalifisere for forskningsvirksomhet av "høy internasjonal standard". Videre er det tatt inn en formulering om at ph.d.-utdanningen skal bidra til *internasjonalisering*.

2. ledd: Bestemmelsen innebærer at *all* ph.d.-utdanning skal skje innenfor rammen av programmer, og at fakultetene forvalter disse. Det er imidlertid særbestemmelser for fellesgrader og cotutelle (jf. § 24). I og med at ph.d.-kandidater vil være tilknyttet et program, omtaler forskriften ikke andre former for organisering, for eksempel forskerskoler eller nettverkssamarbeid.

§ 3 Ansvar for ph.d.-utdanningen

Paragrafen er tilpasset NTNUs ordninger og er utvidet sammenlignet med UHRs veiledende retningslinjer. 2.–4. ledd inneholder bestemmelser om opprettelse av programmer, vertsfakultet og tverrfakultære programmer, basert på eksisterende forskrift. Se også § 21.

§ 4 Kvalitetssikring

Bestemmelsen er generell, jf. UHRs retningslinjer. Det er lagt til en henvisning til felles standard for NTNUs ph.d.-utdanning, som er vedtatt av rektor på oppdrag av styret, jf. S-sak 69/10. Felles standard er publisert sammen med Håndbok for NTNUs ph.d.-utdanning den 26. september 2011 og gjort gjeldende gjennom brev til fakultetene den 31. oktober 2011.

§ 5 Opptak

§ 5.1 Vilkår for opptak

1. ledd: Opptaksgrunnlaget er tydelig angitt, men med rom for særskilt vurdering. Det åpner for eksempel for å innvilge opptak på grunnlag av gammel siv.ing.-grad, som var normert til 4 ½ år. Begrepet femårig mastergrad vil omfatte både integrerte masterutdanninger og modeller med 3+2 år. Forskriften presiserer at erfaringsbasert (norsk) mastergrad på 90 sp ikke gir grunnlag for opptak til ph.d. ved NTNU alene, dvs. uten tilleggsutdanning. Samtidig finnes det internasjonalt høyt anerkjente mastergrader som har lavere normert belastning enn 120 sp, men som likevel etter en konkret vurdering vil kunne gi opptak til ph.d. Motsatt har fakultetet også anledning til å stille ytterligere kvalifikasjonskrav, for eksempel kreve språkferdigheter eller spesiell faglig kompetanse hos søkere med utdanning som avviker fra det norske systemet.

2. ledd: Kravet om veid gjennomsnittskarakter lik B eller bedre for de siste to årene av masterstudiet eller tilsvarende, gjelder fortsatt. Forskriften presiserer at søkere uten bokstavkarakterer i studiet skal ha like godt faglig grunnlag. Dette betyr at opptaksmyndigheten må foreta en særskilt vurdering av vitnemål som benytter "Bestått" som evaluering.

§ 5.2 Søknad

Paragraf 5 er omredigert med et eget avsnitt 5.2 for å samle bestemmelsene om søknad i ett avsnitt, skilt fra vilkår for opptak.

1. ledd: Listen over innhold i søknaden er omredigert sammenlignet med UHRs veiledende retningslinjer. Det er fortsatt anledning til å levere en foreløpig prosjektbeskrivelse, og denne

skal omfatte faglig redegjørelse og fremdriftsplan. Andre elementer beskrives i selve søknaden. Det er nå krav om at søknaden skal inneholde forslag på hoved- og medveiledere.

3. ledd: Bestemmelsen om fullstendig prosjektbeskrivelse innen 6 måneder fra eksisterende forskrift, er beholdt. Det er tilføyd at risikovurdering skal være et element i prosjektbeskrivelsen. Det vil være særlig aktuelt i forbindelse med laboratoriearbeid og risikofylt feltarbeid.

4. ledd: 1. punktum gjelder *kandidatens* prosjekt, som i noen tilfeller kan være del av et pågående, større prosjekt. Bestemmelsen om avvisning av søkere med mindre enn ett års fulltidsarbeid igjen av forskningsarbeidet, er identisk med UHRs veiledende retningslinjer. Dette vil med dagens praksis være problematisk for studenter ved forskerlinjen på medisin. Forskriften tar hensyn til dette gjennom formuleringen i siste punktum: *Det gjelder egne regler for søkere som har bakgrunn fra forskerlinjen i medisinstudiet.* Inntil det måtte komme nasjonale opptaksregler eller en spesialforskrift, må det eksistere utfyllende bestemmelser ved Det medisinske fakultet for denne søkergruppen.

Bestemmelsen, særlig 1. punktum, kan også være problematisk for kandidater som arbeider i kliniske stillinger og som bruker lengre tid på forskningsprosjektet. På den annen side er det av stor betydning at denne gruppen er en del av den organiserte doktorgradsutdanningen. Det er ikke ønskelig å presse flere over i en dr. philos. Likevel bør det ikke gjøres unntak for bestemmelsen i 2. punktum om at det må gjenstå minst ett års fulltidsarbeid med forskningsprosjektet dersom opptak skal innvilges. Fakultetet skal ha en reell mulighet for å kvalitetssikre prosjektet innenfor rammen av en veiledet, organisert doktorgrad. Fakultetet må derfor sørge for å bringe potensielle kandidater inn i et ph.d.-program så tidlig som mulig, eventuelt med avtalt redusert fremdrift.

§ 5.3 Residensplikt

Paragrafen tilsvarende eksisterende forskrift, § 7.2, men er noe justert etter innspill i høringen. Det er presisert at dette gjelder kandidater med ekstern finansiering eller arbeidsplass. Egne tilsattes tilstedeværelse reguleres blant annet gjennom tilsetningsavtalens vilkår.

NTNUs retningslinjer for samarbeid om forskerutdanning med høyskolene, fastsatt av rektor 5.8.2010 (10/13743), sier at disse ph.d.-kandidatene omfattes av residensplikten, selv om de normalt vil ha sin faste arbeidsplass ved høyskolene. Oppholdet ved NTNU kan gjennomføres sammenhengende eller i flere perioder. Det gis åpning for å redusere eller fravike residensplikten dersom kandidaten tilhører et sterkt forskningsmiljø ved høyskolen.

§ 5.5 Opptaksvedtak

1. ledd: Muligheten til å begrense opptak av kapasitetshensyn er beholdt, og det er fakultetet selv som fatter vedtak om opptak.

2. ledd: I tråd med § 5.2 er det forutsatt at hoved- og medveileder(e) skal oppnevnes i opptaksvedtaket. Dette er ikke til hinder for at flere medveiledere kan oppnevnes på et senere tidspunkt, men normalt skal hovedveileder og minst én medveileder oppnevnes i vedtaket.

3. ledd: Bestemmelsene om forhold som betinger nekting av opptak, er identiske med UHRs retningslinjer. Med hensyn til strekpunkt 3, se kommentar til § 5.2. Listen må oppfattes som uttømmende med hensyn til forhold som *skal* føre til nekting av opptak, men i tråd med 1. ledd kan fakultetet også avslå opptak av andre årsaker.

§ 5.6 Avtaleperiode

3. og 4. ledd: Utløp av avtaleperioden medfører tap av rettigheter kandidaten har i kraft av studieretten ved ph.d.-programmet. Fakultetet kan imidlertid selv avgjøre både om visse eller alle betingelser skal forlenges og om kandidaten skal få anledning til å levere inn avhandlingen.

§ 5.7 Avslutning før avtalt tid

Bestemmelsene er identiske med UHRs veiledende retningslinjer, bortsett fra at “institusjonen” er erstattet av “NTNU” og “fakultetet” på aktuelle steder. Det er foretatt noen mindre justeringer.

3. ledd, Tvungen avslutning: Siste strekpunkt handler om brudd på grunnleggende tillit. Dette åpner for et visst skjønn, men straffbare forhold er eksplisitt omtalt som tillitsbrudd, i den grad de er knyttet til gjennomføringen av ph.d.-studiet. Relevante eksempler kan være fusk, grove brudd på sikkerhetsregler, misbruk av institusjonens infrastruktur, utilbørlig oppførsel og lignende.

§ 6 Ph.d.-avtalen

Bestemmelsene er identiske med UHRs veiledende retningslinjer, bortsett fra at “institusjonen” er erstattet av “NTNU” og “fakultetet” på aktuelle steder. Det er foretatt noen mindre justeringer.

§ 7 Veiledning

Paragrafen følger UHRs veiledende retningslinjer, med visse tilpasninger.

§ 7.1 Oppnevning av veiledere

1. ledd: Hovedregelen vil være to veiledere, der minst én skal være tilsatt i vitenskapelig stilling ved NTNU, men ikke nødvendigvis i full stilling. Det er innskjerpet at hovedveileder *skal* være oppnevnt, men normalt skal minst én medveileder også oppnevnes ved opptak, jf. § 5.5

2. ledd: Eksisterende forskrift ble endret 28.3.2007, slik at det ble mulig å oppnevne eksterne hovedveiledere i særskilte tilfeller. Dette er nå myket ytterligere opp, men én av veilederne må altså være tilsatt ved NTNU. For å sikre god faglig forankring bør en intern medveileder være fast vitenskapelig tilsatt.

5. ledd: Kompetansekravet er absolutt, det vil si at veilederne skal ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse og være aktive forskere. “Aktiv forsker” betyr i denne sammenheng at veilederen har publisert vitenskapelig de senere årene. Kravet om tidligere veiledererfaring eller -opplæring er innskjerpet, og fakultetet må vurdere om veilederne hver for seg og samlet har den nødvendige kompetansen.

6. ledd: I de tilfellene der det er ønskelig å involvere flere i veiledningsarbeidet som ikke fyller kompetansekravene, er det hensiktsmessig å bruke en annen betegnelse enn “medveileder”, her mentor. Dette er for eksempel aktuelt i forbindelse med nærings-ph.d.-ordningen, der veileder eller mentor fra samarbeidende bedrift er en forutsetning. Fakultetet kan oppnevne mentorer på lik linje med veiledere og dermed gi dem en formell status.

7. ledd: Tvister skal etter dette behandles og avgjøres av fakultetet.

§ 7.2 Veiledningens innhold

Paragrafen er utvidet i forhold til tidligere forskrift (§ 8), og omredigert sammenlignet med UHRs retningslinjer. Bestemmelsene om jevnlig kontakt er skjerpet, og den gjensidige informasjonsplikten er presisert.

§ 8 Opplæringsdel

§ 8.1 Formål, innhold og omfang

3. ledd: Bestemmelsen presiserer at 20 av 30 studiepoeng normalt skal være fra studieplanfestede emner på ph.d.-nivå. I den gamle forskriften er det vist til NTNUs ph.d.-katalog, men her er kravet kun at emnene skal være forankret i en studieplan, slik at det like gjerne kan være regulære ph.d.-emner fra andre institusjoner, nasjonale forskerskoler og lignende, jf. 5. og 6. ledd.

Den gamle forskriften (§ 7.3, 3. ledd) inneholder et karakterkrav om B for å bestå et doktorgradsemne. I ny forskrift omfatter dette kravet kun eventuelle masteremner som inngår i opplæringsdelen, mens emner på ph.d.-nivå vil være bestått med karakterene A–E. Fakultetene må etablere en praksis for vurdering av emner på ph.d.-nivå som er konsistent med evaluering på lavere nivå, det vil si at hele karakterskalaen kan benyttes. Det fremgår av 5. ledd at fakultetet kan fastsette kriterier for bestått prøve ved eksamen. Enten emnet evalueres med bokstavkarakter eller bestått–ikke bestått, må fakultetet sørge for nivået i opplæringsdelen er tilstrekkelig høyt og at en bestått-karakter innebærer at kandidaten har prestert på akseptabelt nivå. Se for øvrig avsnittet “Overgangsordninger” ovenfor med hensyn til praktisering inntil ny forskrift trer i kraft.

4. ledd: Bestemmelsen om aldersgrense på emner er skjerpet slik at 2 år er normen, men med unntaksmulighet. Kravet gjelder ikke kandidater fra forskerlinjen i medisin.

7. ledd: I UHRs retningslinjer, 3. ledd, er det en passus om karriereveiledning: *Institusjonen bør tilby ph.d.-kandidaten veiledning om fremtidige yrkesmuligheter i og utenfor academia, herunder bevisstgjøring om den kompetansen som kandidaten har oppnådd gjennom forskningsarbeidet.* Karriereveiledning kan skje i ulike former og i ulike faser av doktorgradsarbeidet. Derfor er en åpnere formulering valgt i NTNUs forskrift, og bestemmelsen er flyttet til sist i paragrafen, som 7. ledd.

§ 8.2 Kandidatens rettigheter ved permisjon

Bestemmelsen er hentet fra UHRs retningslinjer og sikrer kandidater i foreldrepermisjon mot fratrekk i ytelser dersom de velger å ta kurs og eksamener under permisjonen.

§ 9 Rapportering

1. ledd: Bestemmelsen er presisert slik at det fremgår at kandidat og veileder skal levere egne rapporter, uavhengig av hverandre. Det er føyd til at rapportene skal behandles konfidensielt når opplysningene tilsier det. Det er helt klart nødvendig og ønskelig at både kandidat og veileder skal kunne rapportere om vanskelige forhold uten risiko for at opplysningene havner hos uvedkommende. For å unnta noe offentlighet, kreves imidlertid en eksplisitt hjemmel i offentlighetsloven. Opplysninger om personlige forhold som ofte vil være en del av slike rapporter, vil være taushetsbelagt, men årsrapporter kan ikke generelt eller automatisk taushetsbelegges. Fakultetet må etablere sikre rutiner for behandling av rapportene.

2.-3. ledd: Bestemmelsene er hentet fra UHRs retningslinjer.

§ 10 Ph.d.-avhandlingen

§ 10.1 Krav til avhandlingen

Bestemmelsene følger UHRs retningslinjer, med noen tilpasninger.

3. ledd: Som i den gamle forskriften er det ikke adgang til for flere kandidater å levere en avhandling i fellesskap, verken monografier eller antologier. UHRs retningslinjer åpner for dette, og UiO har denne muligheten “dersom de individuelle bidragene kan identifiseres”, men NTNU tillater ikke det. Artikkelbaserte avhandlinger med flere medforfattere er vanlig i mange fag, og rammes ikke av bestemmelsene så lenge avhandlingen leveres til bedømmelse av én kandidat. Et grensetilfelle ville være om to kandidater leverer hver sine avhandlinger som består av identiske medforfatterartikler, men med individuelle “kapper”. Dersom kravene til identifiserbare individuelle bidrag og selvstendighet i arbeidet ellers er ivaretatt, vil dette kunne aksepteres som separate avhandlinger. En monografi med to eller flere forfattere rammes imidlertid av denne bestemmelsen.

5. ledd: Det eksisterer ulike publiseringskonvensjoner, og kravet om førsteforfatterskap er ikke alltid like rimelig å stille. Bestemmelsen om at kandidaten normalt skal være førsteforfatter på minst halvparten av artiklene er likevel beholdt, med den endring at uttrykket “hoved- eller førsteforfatter” er brukt. Ordet “normalt” viser at dette er hovedregelen, men unntak kan gjøres. Jf. også 6. ledd, som understreker kravet om identifisering av kandidatens selvstendige bidrag ved flerforfatterarbeider.

§ 10.2 Arbeider som ikke godtas

Bestemmelsene følger UHRs retningslinjer, med noen tilpasninger.

§ 11 Meldeplikt om arbeidsresultater som har potensial for næringsmessig utnyttelse

Bestemmelsene følger UHRs retningslinjer, med noen tilpasninger. Bestemmelser om patentering m.v. har ikke tidligere vært del av NTNUs forskrift. Veileders meldeplikt fremgår av tilsattes stillingsvilkår og nevnes derfor ikke forskriften.

DEL IV FULLFØRING

§ 12 Bedømmelse

Bestemmelsene følger i hovedsak UHRs retningslinjer.

§ 12.1 Grunnlag for bedømmelse

Avhandlingen skal være offentliggjort før ph.d.-graden tildeles. Dette innebærer at gradstildeling må vente for kandidater som har fått innvilget utsatt publisering av hensyn til patentering og lignende, jf. § 5.5 og § 18.2.

§ 12.2 Tidsbruk fra innlevering til disputas

UHRs retningslinjer setter 5 måneder som norm for tidsbruk fra innlevering til disputas. Komiteen får normalt en frist på 3 måneder til å levere innstilling, jf § 14. Det vil gjerne gå noen tid fra innlevering til komiteen får avhandlingen. På samme måte går det tid fra innstillingen foreligger til disputas kan gjennomføres, blant annet til kandidatens

kommentarfrist (2 uker, jf § 15.3), offentliggjøring av avhandlingen (§ 18.2) og fakultetets egen behandling. 5 måneder til sammen er et stramt, men ikke umulig tidsskjema ved enstemmige innstillinger.

§ 13 Innlevering

Bestemmelsene følger i hovedsak UHRs retningslinjer, med noen tilpasninger.

§ 13.1 Innlevering av avhandlingen

2. ledd: På listen over obligatoriske vedlegg er det føyd til at uttalelse fra hovedveileder skal følge søknad om bedømming.

3. ledd: En ny bestemmelse om avvisning av avhandlinger som åpenbart holder for lav kvalitet, er kommet inn i forskriften. Vedtak må kunne påklages.

4. ledd: I UHRs veiledende retningslinjer er fristen for tilgjengeliggjøring av avhandling satt til to uker. NTNUs gamle forskrift (§ 10, 1. ledd) har en frist på fire uker. Ny forskrift innebærer et kompromiss med tre uker, for å sikre en reell mulighet til innsyn og kontroll. Dette berører imidlertid ikke den ideelle totaltiden på fem måneder fra innlevering til disputas, noe som betyr at fakultetene må ha svært effektive rutiner.

§ 14 Oppnevning av bedømmelseskomité

Bestemmelsene følger i hovedsak UHRs retningslinjer, med noen tilpasninger.

1. ledd: Det er tatt inn i bestemmelsen at den sakkyndige komiteen også bedømmer prøveforelesningen. Jf. § 19.1, der den samme komiteen også får fullmakt til å godkjenne prøveforelesningen.

En presisering av normal frist for komiteens arbeid (3 måneder) er tatt inn. Fristen løper fra det tidspunkt komiteen mottar avhandlingen. Dette fremgår også av § 15.3, 2. ledd.

3. ledd: Kriteriene for sammensetning av komiteen er noe endret. Det er nå krav om at minst to medlemmer er uten tilknytning til NTNU, og minst ett medlem har hovedstilling ved utenlandsk institusjon. Vanligvis vil det være ønskelig at denne institusjonen selv gir doktorgrad, altså i praksis et utenlandsk universitet. På noen fagområder kan imidlertid dette kravet være vanskelig å oppfylle. Ved at kriteriet benytter formuleringen "utenlandsk institusjon", kan og må fakultetet tolke bestemmelsen på en hensiktsmessig måte i det enkelte tilfellet. Det er sentralt at komiteen er kompetent til å vurdere avhandlingen i forhold til det internasjonale nivået på fagområdet.

5. ledd: Bare oppnevnte veiledere er eksplisitt utelukket fra å sitte i bedømmelseskomiteen. Vanlige habilitetsregler gjelder, jf. 2. ledd.

6. ledd: Ved frafall er det mulig å oppnevne settemedlem. Dette kan være aktuelt for eksempel i forbindelse med sykdom under disputas.

§ 15 Bedømmelseskomiteens arbeid

§ 15.1 Innhenting av supplerende opplysninger

1. ledd: Gjeldende veiledning er anbefalt av UHR og godkjent av NTNUs styre i 2007. Dokumentet vil bli oppdatert i tråd med den nye forskriften.

§ 15.2 Omarbeiding av innlevert avhandling

Bestemmelsene erstatter deler av §§ 11 og 13 i den gamle forskriften, og innebærer en viss oppmykning av adgangen til omarbeiding. Det har vært noe ulik praksis ved fakultetene til nå. Etter dette vil altså komiteen kunne anbefale en mindre omarbeiding for å forbedre avhandlingen, innenfor en maksimal ramme av tre måneders arbeid. Det skal ikke være snakk om en ny, andre gangs bedømmelse (jf. gammel forskrift § 13), men snarere om en utsatt innstilling. I tillegg er det etter § 15.4 fortsatt adgang til å rette formelle feil i en innlevert avhandling. Rektor legger til grunn UHRs utfyllende kommentarer til § 15.2, der det står:

Denne paragrafen omfatter muligheten for mindre rettelser som ikke er av substansiell karakter for avhandlingen. Dette er ikke en normalordning, men viser til at det i noen fag internasjonalt anses som både normalt og ønskelig å kunne påpeke mindre korrigeringer som vil løfte avhandlingen til et høyere nivå. Dette må ikke forveksles med veiledning eller stå i motsetning til veileders ansvar for å godkjenne avhandlingsarbeidet for innlevering til bedømmelse. Anledningen til mindre rettelser skal ikke regnes som bedømmelse, men fører til at bedømmelsen utsettes. Ordningen berører derfor ikke anledningen til ny innlevering dersom avhandlingen deretter blir underkjent. Den skal heller ikke være av en slik karakter at det i realiteten åpnes for tre bedømmelser.

§ 15.3 Bedømmelseskomiteens innstilling

2. ledd: Tremånedersfristen for komiteens arbeid er myket noe opp ved bruken av “bør” i stedet for “skal”, jf. § 14. Fakultetet må likevel tilstrebe at fristen blir holdt.

§ 15.4 Retting av formelle feil i avhandlingen

2. ledd: Bestemmelsen er endret fra UHRs veiledende retningslinjer. Ph.d.-kandidaten trenger ikke søke om å få levere errata-liste, men har rett til å gjøre dette én gang, slik også gammel forskrift bestemmer.

§ 16 Fakultetets behandling av bedømmelseskomiteens innstilling

Bestemmelsene tilsvarer gammel forskrift § 12, men med visse endringer.

Enstemmig innstilling

Gammel forskrift § 12, 4. ledd sier at en enstemmig komitéinnstilling ikke kan tilsidesettes, mens ny forskrift åpner for at fakultetet kan innhente nærmere uttalelser og oppnevne uavhengige sakkyndige også i slike tilfeller.

§ 17 Ny innlevering

Bestemmelsene følger i hovedsak UHRs retningslinjer. Dette tilsvarer gammel forskrift § 13, men se også kommentarer til § 15.2 over.

1. ledd: Det er presisert at det ved ny innlevering skal oppnevnes ny bedømmelseskomite, men der minst ett av medlemmene fra den opprinnelige komiteen bør gjenoppnevnes. Etter dette kan i prinsippet hele den opprinnelige komiteen gjenoppnevnes.

§ 18 Offentliggjøring av avhandlingen

Bestemmelsene om offentliggjøring er mer omfattende enn i den gamle forskriften, som bare krever at avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig (§ 7.4, 7. ledd). Den nye forskriften følger her UHRs retningslinjer som forutsetter at også et sammendrag skal offentliggjøres.

§ 18.1 Krav til den trykte avhandlingen

1. og 2. ledd: UHRs retningslinjer anbefaler et obligatorisk sammendrag både på engelsk og norsk, og forskriften er i tråd med NTNUs språkpolitiske retningslinjer (2009). Det er presisert at sammendraget skal leveres til fakultetet, og at fakultetet har ansvar for at både sammendrag og avhandling gjøres offentlig tilgjengelig. Begrepet “publisering” er ikke brukt her, men offentlig tilgjengelig innebærer en publisering i egnet form. Publisering på nett (Open Access), for eksempel tilgjengeliggjøring i DIVA, vil kunne tilfredsstille et slikt krav, men det skal uansett foreligge et antall trykte eksemplarer, jf. 1. ledd. Fakultetet har ansvar for at tilgjengeliggjøring skjer, men kan for eksempel gi oppgaven til instituttet.

§18.2 Offentliggjøring

1. ledd: Jf. kommentar til § 13.1, 4. ledd. En trykt versjon må foreligge i rimelig tid før disputasen, og sammenlignet med UHRs retningslinjer er fristen utvidet fra to til tre uker. Håndbok for NTNUs ph.d.-utdanning (2011, s. 23) må oppdateres på dette punktet.

2. ledd: Bestemmelsen åpner for avtalt utsettelse av publisering, for eksempel i forbindelse med patentering, men uten å angi en maksimal frist. Dette er i tråd med ph.d.-avtalens del C, § 7, siste ledd.

3. ledd: Bestemmelsene om kreditering er nye. NTNU har per i dag ikke egne retningslinjer, men har sluttet seg til UHRs *Veiledende retningslinjer for kreditering av vitenskapelige publikasjoner til institusjoner*, som er anbefalt av UHR, Forskningsinstituttene fellesarena (FFA) og Nasjonalt samordningsgruppe for medisinsk og helsefaglig forskning (NSG) i april–juni 2011 (jf. brev fra UHR til institusjonene 21.6.2011). Disse retningslinjene innebærer blant annet at kravet til medvirkning i en publikasjon oppfylles gjennom “aktiv utøvelse av veilederansvar” eller vesentlige bidrag til finansiering, utstyr og arbeidsmiljø. Problemstillingen om kreditering dukker primært opp ved samarbeid med andre institusjoner, og spesielt når kandidaten er tilsatt ved en annen institusjon. Normalt skal gradgivende institusjon alltid krediteres, helt eller delvis. Bestemmelser om kreditering er gjerne inntatt i samarbeidsavtaler med andre institusjoner om ph.d.-utdanning, og ved tvil bør disse avtalene sjekkes.

§ 19 Doktorgradsprøve

Bestemmelsene i UHRs retningslinjer tilsvarer gammel forskrift § 14, men er mer detaljerte. NTNUs fakulteter og disipliner har noe ulik praksis, og den nye forskriften søker å ivareta dette.

§ 19.1 Prøveforelesning

UHRs retningslinjer opererer med forskjellige ordninger avhengig av om prøveforelesning avholdes i forbindelse med disputas eller ikke. Forskriftene legger i stedet NTNUs gjeldende bestemmelser til grunn, med mindre endringer.

2. ledd: Gammel forskrift (§ 14, 1. ledd) sier at tema for prøveforelesning skal oppgis 14 dager i forveien. I den nye forskriften er dette endret til 10 arbeidsdager, slik at helg og eventuelle offisielle fridager ikke regnes med.

4. ledd: I den nye forskriften er det fastslått at bedømmelseskomiteen selv avgjør om prøveforelesningen er godkjent, slik at disputas kan finne sted uten at fakultetet må fatte eget vedtak. Fakultetets vedtak om godkjenning av doktorgradsprøven (prøveforelesning og disputas) kan dermed fattes samlet i etterhånd.

§ 19.2 Offentlig forsvar av avhandlingen (disputas)

Bestemmelsene følger i hovedsak UHRs retningslinjer, med noen tilpasninger.

7. ledd: Bestemmelsen fra gammel forskrift om at komiteen skal vurdere avhandlingen i forhold til internasjonalt nivå, er beholdt. Fakultetene har ulike rutiner for dette, men bør i alle fall sørge for å samle inn opplysningene på en systematisk måte som grunnlag for analyse av kvalitet.

§ 20 Godkjenning av doktorgradsprøve

2. ledd: I tråd med § 19.1 er det bedømmelseskomiteen selv som avgjør om prøveforelesning er godkjent og dermed om disputasen kan gjennomføres.

3. ledd: UHRs retningslinjer innebærer en 6 måneders karantene før eventuell ny disputas kan gjennomføres. I NTNUs forskrift er imidlertid karantenen fjernet, slik at fakultetet selv fastsetter tidspunkt for ny disputas. Det er i alles interesse at dette skjer så raskt som mulig etter en første underkjennelse.

§ 21 Kreering og vitnemål

Bestemmelsene tilsvarer gammel forskrift §§ 15–16. Teksten er justert for å ligge nærmere UHRs retningslinjer, men tilpasset NTNUs praksis. Det er presisert at vertsfakultetet utsteder vitnemål for tverrfakultære ph.d.-programmer.

§ 22 Vedlegg til vitnemål (Diploma Supplement)

Bestemmelsen tilsvarer gammel forskrift § 16, 1. ledd, siste punktum. Diploma Supplement utstedes av eksamenskontoret.

§ 23 Klage

Bestemmelsene følger strukturen i UHRs veiledende retningslinjer. I den nye forskriften er klageorgan endret til Den sentrale klagenemnd ved NTNU (i stedet for Styret), også for klage på ikke godkjent avhandling.

§ 24 Fellesgrader og cotutelle-avtaler

Bestemmelser om fellesgrader og cotutelle kom inn som en endring i den tidligere forskrift i 2008, jf. § 3a. I ny forskrift er UHRs retningslinjer lagt til grunn, med tilpasninger.

§ 24.1 Fellesgrader og cotutelle-avtaler

2. ledd: Styret har i 2008 vedtatt egne retningslinjer for fellesgrader og cotutelle-samarbeid (S-sak 83/08). Disse retningslinjene fyller ut bestemmelsene i § 24 i forskriften.

§ 24.3 Cotutelle-avtaler

Forutsetningen om stabilt samarbeid mellom institusjonene er skjerpet sammenlignet med gammel forskrift, og det er presisert at cotutelle-avtalen inngås mellom institusjonene. I praksis kan det skje gjennom at individuelle cotutelle-avtaler opprettes mellom de samarbeidende faglige enhetene og hjemles i en rammeavtale på institusjonsnivå.

§ 24.4 Krav ved fellesgrader og cotutelle

1. ledd: Jf. kommentar til § 24.1. Etter Styrets retningslinjer (2008) er det bare institusjonen ved Rektor som kan inngå avtaler om fellesgrader og cotutelle, og kun Rektor som kan dispensere fra forskriften. Bestemmelsen understreker at unntak ikke skal innebære forringelse av kvalitet.

2. og 3. ledd: UHRs retningslinjer er utfylt med bestemmelser fra NTNUs gamle forskrift, som stiller minimumskrav til avtaler og omfang av ph.d.-utdanningen.

§ 25 Ikrafttredelse

Forskriften settes i kraft fra og med 1. august 2012. Rektor tar sikte på å oppdatere spesialforskrift om integrert ph.d.-utdanning (2005), forskrift om dr. philos. (2005), veiledning om bedømmelse (2008) samt avtaleverket innen ikrafttredelsen. Bestemmelsene i § 15 trer i kraft fra og med 1. april, slik at kandidater som leverer avhandlingen fra og med denne datoen får muligheten til mindre omarbeiding. Dermed vil det bli en smidigere overgang for dem som nå er i slutfasen og forhåpentlig færre konflikter om gammel eller ny ordning. Se også avsnittet "Overgangsordninger" ovenfor.

Nyttige lenker

- UHRs veiledende retningslinjer for graden philosophiae doctor (ph.d.)
www.uhr.no/documents/230511_Nye_veiledende_retningslinjer_for_ph_d_utd_.pdf
- Utfyllende kommentarer til UHRs anbefalte retningslinjer til graden ph.d.
www.uhr.no/documents/Utfyllende_kommentarer_til_anbefalte_retningslinjer_til_phd.pdf
- Kvalitet i ph.d.-utdanningen – Felles standard og Håndbok (2011)
www.ntnu.no/documents/304017/9700250/Phd-haandbok-norsk.pdf